

Sanal Öğrenme için Dijital Yetkinliklere İlişkin Çevrim İçi Öğretim Kılavuzu

FIKRİ ÇIKTI 02 | KASIM 2021

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerde Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin Uygulanmasının Mesleki Eğitim ve Öğretim Yoluyla Desteklenmesi

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Bu proje, (2020-1-ES01-KA202-083065) ERASMUS+ programı aracılığıyla Avrupa Komisyonu'nun desteğiyle finanse edilmiştir. Bu belge sadece yazan kurumun görüşlerini yansıtmaktadır. Avrupa Komisyonu, burada yer alan bilgilerin herhangi bir şekilde kullanılmasından sorumlu tutulamaz.

KOBİ Yeşil Beceri Öğrenme Ortamı

2

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerde (KOBİ) Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin (SKH) uygulanmasının mesleki eğitim ve öğretim yoluyla desteklenmesi.

www.smegreenskillshub.eu

Fikri Çıktı 02

Sanal Öğrenme için Dijital Yetkinliklere İlişkin Çevrim İçi Öğretim Kılavuzu (Sanal Kampüs)

Geliştiren kurumlar:

INFODEF Instituto para el Fomento del Desarrollo y la Formacion S.L. Spain

AEICE Agrupacion Empresarial Innovadora para la Construccion Eficiente.

Mindshift Talent Advisory Ida. Portugal

Fondazione per la Ricerca e l'Innovazione. Italy

Istanbul Valiliği. Türkiye

Innoquality Systems Limited. Ireland

İçindekiler

Giriş	4
e-Öğrenme nedir?.....	4
1. Adım - Kursun amaçlarını ve yapısını belirleyin	5
Hedef kitlenin ihtiyaçlarını analiz edin.....	6
Öğrenme kazanımlarını ve hedefleri belirleyin.....	7
Kurs yapısını düzenleyin.....	8
2. Adım - Gerekli kaynakları belirleyin	9
Ekip.....	9
Teknoloji.....	11
3. Adım - İçerik Geliştirme	11
Öğretim yöntemini seçin.....	12
Dersin amaç ve hedeflerine yönelik içerik yazın.....	12
Ders içeriği oluşturun.....	13
Dersin genel yapısını kontrol edin.....	14
4. Adım - Ünite sonu değerlendirmeler ekleyin	16
5. Adım - Kurs içeriğini e-Öğrenme platformuna yükleyin	17
6. Adım - Kurs hizmetine erişim ve kursun değerlendirilmesi	18
Kursa erişimin sağlanması.....	18
Kursun değerlendirilmesi.....	19
Sonuç	21
Kavramlar	21
Ek Kaynaklar	22
Kaynakça	23

Giriş

Bu kılavuzun amacı, Temel Seviye Mesleki Eğitim ve Sürekli Mesleki Eğitim öğretmen, eğitmen ve eğitimcilerine basit ve uygulanması kolay bir rehber sunarak - daha önce bir e-Öğrenme kursunun nasıl oluşturulacağı veya sunulacağı hakkında bilgisi olmasa dahi - dijital becerilerini geliştirmek ve sanal öğrenme ortamları ile etkileşimini kolaylaştırmaktır.

4

Kılavuz, Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin (SKH) Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerde (KOBİ) Mesleki Eğitim ve Öğretim yoluyla uygulanmasını desteklemeyi amaçlayan KOBİ Yeşil Beceriler Öğrenme Ortamı Projesi kapsamında hazırlanmıştır. Bu bağlamda proje, MEÖ öğretmenleri, eğiticiler ve mentorların rehberliğinde oyunlaştırma ve işyerinde öğrenme pedagojilerini kullanan yenilikçi ve yeni nesil eğitim yöntemleri aracılığıyla yeşil sektörel becerileri geliştirerek SKH'lerin uygulanmasında KOBİ'lere yardımcı olmak ve rehberlik etmek için tasarlanmıştır.

e-Öğrenme nedir?

e-Öğrenme veya elektronik öğrenme, öğrenme ve eğitim faaliyetlerinin dijital kaynaklar aracılığıyla sağlanmasıdır. E-Öğrenme bilgisayarlar, tabletler, cep telefonları ve hatta bazı durumlarda internete bağlı olan akıllı saatler gibi elektronik cihazlar aracılığıyla sağlanır.

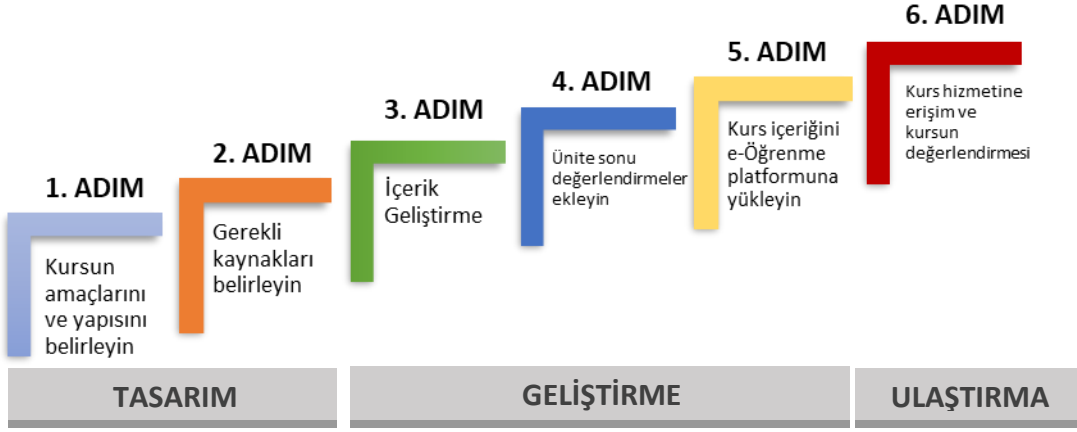
İnternet erişiminin hızla yaygınlaşması ve medya teknolojilerinin gelişmesi, çevrim içi öğrenmeyi veya e-Öğrenmeyi çok daha fazla kişi için erişilebilir hale getirmiş ve eğitim sağlayıcılar için kurs hizmetlerini ulaştırma seçeneklerini artırmıştır.

e-Öğrenme diğer yöntemlere kıyasla; öğrenci ve öğretmenin kişisel takvimine ve çalışma koşullarına uyarlanabilme, zaman ve mekan konusunda esneklik, daha düşük maliyet, daha geniş kitlelere erişim, farklı dil seçenekleri, bireylerinin kendi hızında öğrenmesi gibi alanlarda hem öğrencilere hem de eğitim sağlayıcılara çok sayıda fayda sağlamaktadır.

e-Öğrenme ayrıca özellikle gelişmekte olan ülkelerde eğitimin her düzeyi için benzersiz fırsatlar sunmaktadır. Bu ülkeler (uzak bölgelerdeki insanların eğitime erişimini sınırlandıran) ulaşım, eğitim altyapısı, öğretici bulma, araştırma tesislerinin olmayışı gibi konularda birçok zorlukla karşı karşıyadır. e-Öğrenme bu ihtiyacı önemli ölçüde daha az araçla ve daha kısa sürede giderebilir.

Bu kılavuz, e-Öğrenme kurslarının tasarımı, geliştirilmesi ve ulaştırılması için altı basit adımda size yol gösterecektir:

ŞEKİL 1: E-ÖĞRENME KURS OLUŞTURMA ADIMLARI

Kaynak: Kurum tarafından geliştirilmiştir.

1. Adım - Kursun amaçlarını ve yapısını belirleyin

Bu ilk adım, e-Öğrenme kursunuzun genel başarısı için çok önemlidir. Burada kursunuzun amaçlarını, hedeflerini ve genel yapısını belirleyerek kursunuzun genel çerçevesini belirlersiniz. Bunu bir binayı sağlam temellere oturtmak gibi düşünebilirsiniz.

Bunun için öncelikle aşağıdaki sorulara yanıt aramalıyız:

- Hedef kitlemin bilgi / eğitim / uygulama konusunda ihtiyaçları nelerdir?
- Öğrencinin kurs sonunda öğrenmiş olması ya da yapabilmesi gerekenler nelerdir?
- Hangi kurs yapısı eğitim ihtiyaçlarını daha iyi karşılayabilir?

Aşağıdaki bölümlerde her birinden bahsedeceğiz.

Hedef kitlenin ihtiyaçlarını analiz edin

e-Öğrenme örgün eğitimin tüm basamaklarında kullanılabilir , ayrıca şirket veya uluslararası kuruluşlarda ve STK'larda da yaygın eğitim amacıyla kullanılabilir.

Bu durumlarda hedef kitle ve onların eğitim ihtiyaçları birbirinden farklılık göstermektedir. Kurs tasarımcısının hem belirli bilgi/becerileri hem de ulaşılması gereken seviyeyi belirlemek için bunları analiz etmesi ve değerlendirmesi önem arz etmektedir.

6

Öncelikle yapılan analiz hedef kitlenin aşağıda belirtilen niteliklere ait farklılıklarını dikkate almalıdır.

- Bireysel farklılıklar: yaş, cinsiyet, kursa katılım amacı, kursa hazır olma durumu
- Eğitim seviyesi (örgün veya yaygın eğitim düzeyinde)
- Mesleki bilgi ve eğitim düzeyi
- İş deneyimi
- Dijital beceriler, bilgisayar veya tablet gibi cihazlara ve internete erişim
- Eğitim yapılacak dile hâkim olma düzeyi (özellikle göçmen bireyler söz konusu ise)

Bunları dikkate aldığınızdan emin olduktan sonra gereken bilgi ve becerilerle ilgili eğitim ihtiyaçlarını belirlemelisiniz. Analiz yönteminizi kursun yapısına göre seçmelisiniz:

- ◆ Konu analizi, ders içeriğinin belirlenmesi ve sınıflandırılması amacıyla yapılır. Konu analizi, öncelikli amacı bilgi sağlamak veya daha geniş eğitim hedeflerine ulaşmak için tasarlanmış kurslar için uygundur ("bilgilendirme kursları" olarak da adlandırılır). Zihin haritaları, kavram haritaları ve süreç diyagramları gibi görsel araçlar, dersi tasarlayan kişinin içerik öğeleri arasındaki bağlantıları netleştirmesine yardımcı olabilir.
- ◆ Hedef analizi: Bir işi yapmak için gerçekleştirilmesi gereken eylemlerin ayrıntılı bir analizidir, bu analiz sonucunda öğrencinin geliştirilmesi veya güçlendirilmesi gereken alandaki bilgi ve becerileri edinmesi için öğrenmesi ya da ilerletmesi gereken noktalar belirlenebilir. Hedef analizi, asıl olarak belirli iş odaklı veya kişilerarası beceriler kazandırmak için tasarlanmış kurslarda kullanılır ("uygulama kursları" olarak da adlandırılır).

Öğrenme kazanımlarını ve hedefleri belirleyin

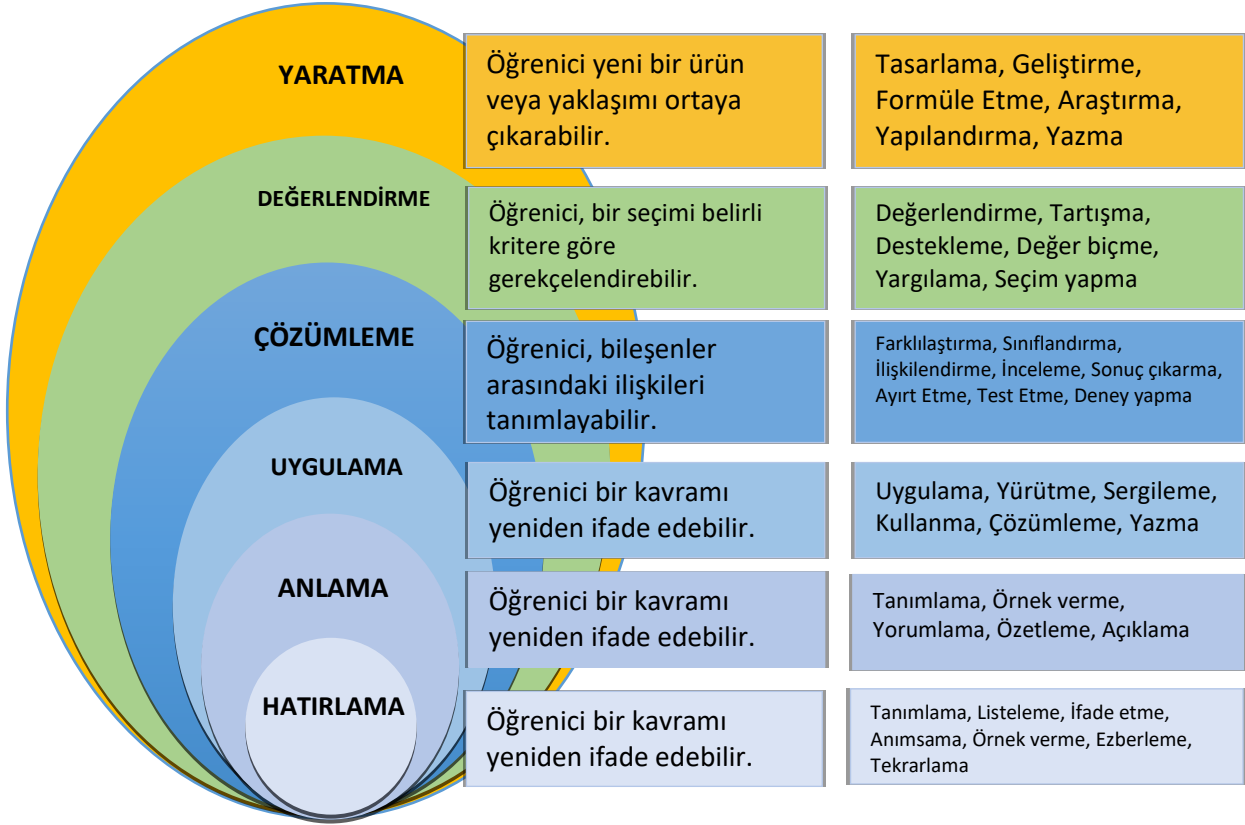
Hedef kitlenin gereksinimleri ve eğitim ihtiyaçları belirlendikten sonra, kursu tasarlayan kişi, öğrencilerin e-Öğrenme kursunu tamamladıktan sonra hangi kazanımları elde etmesi gerektiğini belirlemelidir. Bir öğrenci kursu bitirdikten sonra ne bilmeli ya da neleri yapabilmelidir sorusuna verdiğimiz cevap, dersin amaç ve hedeflerini belirlememize

yardımcı olur. Kurs hedefi, ders sonunda ulaşılabilecek seviyenin genel bir ifadesidir. Hedef, öğrencilere e-Öğrenme kursundan ne kazanacaklarını söyler. Kurs hedefleri, bu amacın düzenlenmiş ve daha uygulanabilir halidir.

Öğrenme kazanımları iki unsuru birleştirir yapıda olmalıdır: performans veya başarı düzeyi (bir eylem ifadesi aracılığıyla) ve öğrenme içeriği (eylem ifadesi cümlesinin nesnesi), örneğin: "Müşterilerle yapılan anlaşmalarda şirketin ilkelerini ve değerlerini [eğitim içeriği] dikkate alma [eylem ifadesi], "Banka hesabı açma adımlarını [eğitim içeriği] uygulayabilmek [eylem ifadesi]", vb.

Yenilenmiş Bloom bilişsel alan sınıflandırmasına göre, öğrenme hedefleri en düşük seviyeden (hatırlamak) en yükseğe (yaratmak) kadar altı farklı beceri türünü içermektedir. Aşağıdaki tablo beceri türlerini, anlamlarını ve bunları açıklayan uygun tanımları göstermektedir.

ŞEKİL 2: YENİLENMİŞ BLOOM BİLİŞSEL ALAN TAKSONOMİSİ

Kaynak: Kurum tarafından <http://regiscpslearningdesign.weebly.com/blooms-taxonomy.html> adresindeki içeriklerle geliştirilmiştir.

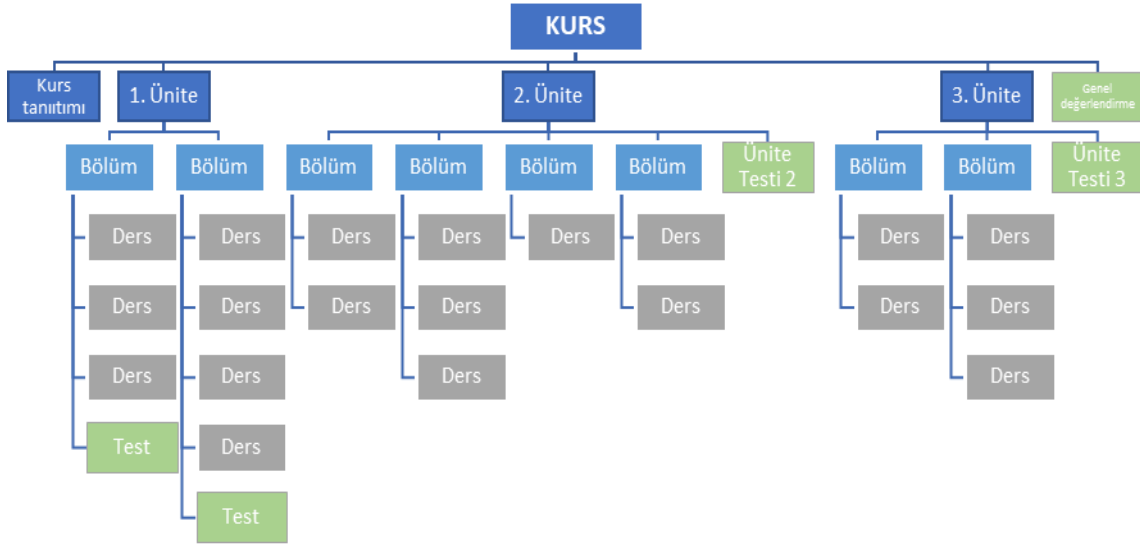
Kurs yapısını düzenleyin

Öğrenme hedefleri belirlendikten sonra, bu öğrenme hedeflerine daha iyi ulaşan ders yapısının veya müfredatın hazırlanması gerekmektedir. Bu, kursun ana amacına bağlı olarak değişir:

- ◆ Uygulama kurslarında, yani belirli bir işi veya görevi gerçekleştirmek için bilgi veya beceri ihtiyaçlarını gidermeye yönelik bir kursta, içerik iş ortamında yapılması planlanan eylemlerin sırasını takip edecek şekilde düzenlenebilir.
- ◆ Bilgilendirme kurslarında, yani daha çok teorik bilgi ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik bir kursta, kavramlar yapısal ve mantıksal bağlantılarına göre düzenlenebilir.

Müfredat ve kurs yapısının farklı türleri vardır. Bu kılavuzun amacı temel olarak e-Öğrenme kursları oluşturmak olduğundan, aşağıda uygulanabilecek bir kurs yapısı örneği bulunmaktadır (Ünitelerin, bölümlerin, derslerin ve sınavların sayısı örnek amaçlıdır):

ŞEKİL 3: KURS YAPISI ÖRNEĞİ

Kaynak: Kurum tarafından geliştirilmiştir.

Şekil 3'te görüldüğü üzere, kurs yapısı aşağıdaki bölümlerden oluşabilir:

- ◆ Giriş kısmı, kurs içeriğinin ve kursa dair bilgilerin bir özetini içermelidir.
- ◆ Üniteler kursları oluşturan genel kısımlardır.
- ◆ Bölümler Üniteleri oluşturan kısımlardır.
- ◆ Dersler, bölümleri oluşturan birimlerdir. Dersler, geliştirmek istediğimiz bir konu ya da alan özelinde ele alınan bilgi birimleridir. Kısa olmalı ve mümkünse görsel - işitsel öğeler içermelidir.
- ◆ Sınavlar, testler bir dersin veya bir bölümün (yukarıdaki 1. ünite de olduğu gibi) veya bir ünitenin (2 ve 3. ünite de olduğu gibi) sonuna veya kursun sonuna ya da bunların bir kombinasyonunu kullanılarak konulabilir.
- ◆ Genel değerlendirme, öğrencinin kursun ana hedeflerine ulaşip ulaşmadığını görebilmek için bir değerlendirme yöntemi içermelidir.

9

Bu aşamada, kurs yapısı taslak halinde ve genel yapıdadır. Her dersin gelişimi sırasında farklılıklar olabilir. Örneğin bir konu sadece bir derste geliştirilemeyecek kadar uzun olabilir ve konuyu iki ya da üç derse bölmek gerekebilir.

Kurs yapısı aynı zamanda kurs için gereken süreyi de belirleyecektir. Hedefleri ve gereken beceri düzeyini, aynı zamanda kurs için ayrılabilir zamanı (öğrencilerin ve kurs tasarımcısının) ve kursun oluşturulması için gereken kaynakları göz önünde bulundurmak önemlidir. Olması gerekenden daha uzun bir kurs, bazen mevcut olmayan daha fazla kaynak anlamına gelir. Diğer durumlarda, özellikle hali hazırda çalışan ve iş yoğunluğu fazla olan kişilere yönelikse, hedef kitlenin kursa ayırabileceği zamanının sınırlılığı nedeniyle bazı sınırlamalar olacaktır.

2. Adım - Gerekli kaynakları belirleyin

Bir e-Öğrenme kursunun geliştirilmesi, başta insan kaynakları olmak üzere, teknolojik ve finansal boyutta farklı kaynakların kullanımını gerektirir. Aşağıdaki satırlarda ekip ve teknoloji boyutunu ele alacağız.

Ekip

e-Öğrenme kurslarının tasarımı, geliştirilmesi ve ulaştırılması, aşağıdakiler de dahil olmak üzere çeşitli öğeleri kapsayan bir uzmanlık gerektirir:

- ◆ e-Öğrenme Proje Yöneticisi, projenin farklı aşamalarındaki tüm faaliyetleri ve kaynakları (insan, teknolojik, finansal vb.) koordine eden kişidir. Projenin genel sorumlusudur.
- ◆ Eğitim tasarımcısı (ET'ler) eğitim stratejisinden sorumlu kişidir. Kurs içeriğinin, öğretim tekniklerinin, medya öğelerinin, değerlendirme ve bilgi kontrollerinin geliştirilmesi için Proje Yöneticisi ve Konu Uzmanları'nın koordineli bir şekilde çalışmaları gerekir.
- ◆ Konu uzmanları (KU), belirli bir ders için gerekli bilgilerle kursa katkıda bulunur. Bir kurs tasarlamak ve değerlendirme stratejilerini belirlemek ve kurs içeriğini yazmak için eğitim tasarımcıları ile iş birliği yaparlar.
- ◆ Grafik tasarımcı ve medya editörü: kursun genel "görünümünden" ve multimedya öğeleri geliştirmeden sorumlu kişilerdir. e-Öğrenme kursunda kullanılan şekilleri, sesleri, fotoğrafları, videoları vb. oluşturur ve düzenlerler.
- ◆ Web geliştiricisi ve teknik destek uzmanı: web geliştiricisi, öğrenme platformunu oluşturan ve tüm kurs içeriğini çevrim içi olarak bir araya getiren kişidir. İnternette bu faaliyetleri kolaylaştıran Moodle, LearnPress vb. gibi yazılımlar mevcuttur. (Teknoloji konusundan bir sonraki kısımda bahsedeceğiz). Teknik destek uzmanı, kurs yürütülürken teknik destek veren kişidir. Web geliştiricisi ve teknik destek uzmanı genellikle aynı kişidir.
- ◆ Kurs yöneticileri ve çevrim içi yürütücü kişi(ler) kurs başladıktan sonra öğrenci desteği ve motivasyonun sağlanmasından sorumludur. Öğrencilerin kaydından, öğrencilerin etkinliklerini desteklemekten, sorularını yanıtlamaktan, öğrenci forumlarını yönetmekten vb. sorumludurlar.

Yukarıda listelenen rollerden bazıları, e-Öğrenme projesinin boyutuna, mevcut insan kaynağı ve mali kaynaklara, ekip üyelerinin farklı rolleri üstlenme kapasitesine, kullanılan teknolojiye vb. bağlı olarak tek bir iş profilinde birleştirilebilir. Bazı e-Öğrenme kurslarında yürütücü olarak sadece iki kişi bile yeterli olabilir: bir tarafta yönetici/ET/KU/kurs yöneticisi/çevrim içi yürütücü/öğretmen ve diğer tarafta web geliştiricisi/medya editörü/teknik destek uzmanı bulunacak şekilde de ekip oluşturulabilir.

Teknoloji

11

Daha önce de belirtildiği gibi, e-Öğrenme kursları, İnternet üzerinden farklı elektronik cihazlardan (bilgisayarlar, tabletler, akıllı telefonlar) erişilebilen sanal öğrenme platformları aracılığıyla verilmektedir.

e-Öğrenme platformları ayrıca Öğrenme Yönetim Sistemleri (ÖYS) olarak da adlandırılır; kurs sağlayıcılara ve öğrencilere, eğitim ulaştırılması ve yönetimini desteklemek için gerekli bilgilere, araçlara ve kaynaklara erişim sağlarlar, örnek olarak:

- Kurs yönetimi: Kurs duyurusu, ön kayıt, bireylerin kendi kendine kurs kaydı yapabilmesi, online ödeme vb.
- Entegre sanal sınıf
- Çok dilli kurs materyalleri ve kaynak desteği
- Kurs materyallerinin depolanması
- İletişim yönetimi: Öğretmen-öğrenci, öğrenci-öğrenci, öğretmen-öğretmen arasındaki tüm kurs iletişimleri ÖYS üzerinden yapılabilir.
- Değerlendirme yöntemlerini oluşturma ve uygulama
- Öğrenci performansının izlenmesi
- Yönetim için raporlama işlemleri

ÖYS konusunda içerik olarak basit, gelişmiş veya karmaşık, ekonomik olarak ücretsiz ve ücretli olmak üzere çeşitli yazılımlar mevcuttur. ÖYS yazılımlarına örnek olarak: Moodle, LearnPress, TalentLMS, FormalLMS, ILIAS, Opigno, OpenOLAT, Sakai, Dokeos, vb. verilebilir. Bu yazılımların çoğunda cep telefonları ve tablet uygulamaları bulunur.

ÖYS yazılımlarının yanı sıra, çok dilli eğitim vermek istemeniz durumunda profesyonel bir çeviri yazılımına ihtiyacınız olabilir.

3. Adım - İçerik Geliştirme

İçerik geliştirme, bir e-Öğrenme kursu oluşturmak için gereken temel faaliyetlerden biridir. Öğretim yönteminin seçilmesiyle başlar, ardından amaç ve hedefleri öğrenciye hitap edecek şekilde yazılır, ardından ders içeriği geliştirilir ve genel çerçevenin son kontrolü yapılır. Şimdi bu aşamaların her birine bir göz atalım.

Öğretim yöntemini seçin

12

Öğretim yöntemleri kısaca içeriğin öğrenciye iletilebileceği yollar olarak tanımlanabilir. Yöntemler kendi içinde çeşitlense de temel olarak üç ana grupta toplanabilirler:

- ◆ Düz anlatım yöntemleri temel olarak bilgi vermek, bir konuyu açıklamak için kullanılır. Örnek olarak sunumlar, örnek olay incelemeleri, konuya dair örnekler, drama ve gösteriler (demonstrasyon), hikaye anlatımı vb. verilebilir.
- ◆ Uygulamaya dair yöntemler, öğrencilerin bazı kural, aşama ve prosedürlere dayalı görevleri yerine getirmek için kullandıkları aktif katılım içeren yöntemleri ifade eder. Bunlara örnek olarak rol yapma, simülasyonlar ve rekabete dayalı oyunlar, proje çalışması, performans dayalı gösterimler, iş rehberleri, senaryo tabanlı yaklaşım vb. verilebilir.
- ◆ İşbirlikçi yöntemler, bilginin paylaşarak ve görevlerin işbirliği içinde yapılmasını sağlayarak öğrencileri sürece dahil eder. Bunlara örnek olarak çevrim içi tartışmalar, işbirlikçi çalışma, akran eğitimi, proje grupları vb. verilebilir.

Eğitim sağlayıcısı kişi veya kurum, öğrenciler için en iyi eğitim deneyimini sağlamak için bu öğretim yöntemlerini birleştirebilir.

Dersin amaç ve hedeflerine yönelik içerik yazın

Kursun başlangıcından itibaren, öğrenci kursun amacı ve hedefleri hakkında net bir fikre sahip olmalıdır. Öğrenci motivasyonu eğitim sürecini etkileyen önemli bir etmendir, bu yüzden kurs içeriği oluştururken dikkate alınmalıdır.

İçerik yazımı bir merdiven gibi düşünülebilir. Kurs hedefi (ya da amacı), ulaşmak istediğiniz en üst basamaktır. Öğrenme hedefleri, size en üst basamağa ulaşmanız için gereken bilgi ve becerileri kazandıran farklı adımlardır. Dilerseniz 1. Adım'a geri dönebilir ve amaç ve hedeflerin belirlenmesine ilişkin verilen tavsiyeleri kontrol edebilirsiniz.

Öğrenme hedefleri aşağıdaki örnekte gösterildiği gibi, öğrenciye yönelik bir şekilde yazılabilir:

13

- Amaçlar yazılırken:
 - *Kursu bitirdikten sonra, Microsoft Office programının temel araçlarını etkili bir şekilde kullanabileceksiniz.*
- Ünite ya da Bölüme ait hedefler yazılırken:
 - *Bu ünitenin sonunda Word programını etkili bir şekilde kullanabileceksiniz.*
 - *Bu bölümün sonunda basit bir Word belgesi oluşturabileceksiniz.*
 - *Bu bölümün sonunda, bir Word belgesinin temel kısımlarını anlayabilecek ve tanıyabileceksiniz.*
 - *Bu bölümün sonunda, bir Word belgesinin gelişmiş özelliklerini kullanabileceksiniz.*

Hedefler, E-Öğrenme kursunuzun tamamı boyunca, öğrenciye ne öğrenecekleri ve/veya bu bilgilerin kendilerine nasıl fayda sağlayacağını gösterebilmek için yararlıdır.

Ders içeriği oluşturun

İçerik, öğrenci tarafından kolayca anlaşılabilir olmalıdır. Kursunuzu, öğrencinin daha kolay anlamasına, adım adım ilerlemesine olanak tanıyan "küçük bilgi birimleri" içeren derslere bölmeniz önerilir. Bu, içeriğin öğrenciye tek seferde fazla gelebilecek ders yükünü azaltabilir ve öğrenciye dersi gerçek anlamda özümseme becerisi verebilir. Uzmanlar, tek bir derse 10-15 dakikadan fazla "aktif öğrenme süresi" ayrılmamasını tavsiye etmektedir.

Kurs içeriği geliştirmek için kullanışlı araçlardan biri de Ders planlarıdır. Ders planları, ders yapısını ve dersin ayrıntılı bilgilerini gösteren bir belgedir: metin, şekil, tablo, grafik, ses, video, infografik vb. araçlar kullanılabilir. İçeriğin tüm bileşenlerini barındırmaz, ancak kursa dair bilgilerin, bunların ne zaman ve ne amaçla verildiğini özetleyen bir harita gibidir. Ayrıca öğrenci ve eğitimcilerin iş yoğunluğu hakkında fikir sahibi olmasına da yardımcı olur.

Ders planı oluşturmanın birçok farklı yolu vardır. Kursunuz için kendi ders planı şablonunuzu yapabilirsiniz. Bu kılavuzun sonundaki "Ek Kaynaklar" bölümünde, sizi

çevrim içi olarak sunulan ücretsiz ders planı şablonlarına götüren bir bağlantı bulacaksınız. Aşağıda yararlanabileceğiniz basit ama kullanışlı bir şablon sunulmuştur:

3. ÜNİTE: GÖÇMEN KÖKENLİ AİLELERLE ÇALIŞAN OKUL LİDERLERİ VE ÖĞRETMENLERE YÖNELİK HUSUSLAR				
BÖLÜM 1: [bölüm adı varsa buraya yazılabilir]				
Ders sırası ve başlığı	Ders içeriğinin kısa açıklaması	Grafikler, görseller (dosya adı)	Sesler, videolar, diğer bağlantılar (bağlantı veya dosya adı)	İçerikten sorumlu kişi(ler)
Önceki dersler...				
Ders 5. Okul ve aileler arasındaki sosyal iletişim sorunları	Okullar ve aileler arasındaki sosyal iletişim sorunlarının çözümü, eğitimde önemli bir faktördür.	gorsel10_ogretmen.jpg	Yok	[İsim...]
Ders 6. Okullarda iletişim ve kapsayıcılık konularının ele alınması	Okullar, ebeveynlerle bireysel iletişim kurarak kapsayıcılığa dair sorunlarını çözebilir.	Yok	iletisim_yontemleri.mpg [video] "Ek okumalar"... [Bağlantı linki]	[İsim...]
Sonraki dersler ...				

Bir dersin farklı öğelerinin nasıl ele alınacağına dair kısa yönergeler aşağıda verilmiştir:

- ◆ Fazla miktarda metin eklemeniz gerekiyorsa, kısa paragraflar kullanın: öğrenciler büyük metin blokları gördüklerinde onlara zorlayıcı gelebilir, bu yüzden mümkün olduğunca kısa paragraflar kullanmaya çalışın. Öğrencinin aşına olduğu ve anlaşılması kolay örnekler verin, örnekler mümkün olduğunca gerçek hayattan veya somutlaştırılabilir olmalıdır.

Önemli bir ipucu da metinde öğrencilere "siz" (2. çoğul şahıs) şeklinde hitap etmektir, bu iletişim anlamında faydalı olacaktır. Öğrencileriniz farklı kültürden bir geçmişe sahipse (örneğin göçmenler), anlaşılması zor kelimelerden veya belirli kültürlere özgü kelimelerden kaçınmaya çalışın.

- ◆ Grafikler ve görseller. e-Öğrenme kursu, öğrencinin ilgisini çeken ve estetik olarak göze hoş görünen görsel tasarım öğeleri içerebilir. Aşırıya kaçmadan yalnızca dersle ilgili ve gerekli olan bilgi ve grafik öğelerini dahil edin. Bu, öğrencinin derse ve içeriğe odaklanmasına yardımcı olacaktır (özellikle sanal ortamda görsel karmaşa dikkat dağıtıcı olabilir).

Yaralanabileceğiniz pek çok grafik türü vardır: animasyonlu illüstrasyonlar, matrisler, çizgi - çubuk - pasta grafikler, akış şemaları, diyagramlar, metin tabloları, kısaca tasarlamak istediğiniz diğer her şey buna dahil edilebilir. Mümkün olduğu kadar, öğrencinin dikkatini dağıtmamak için onları ilgili oldukları metnin yanına yerleştirin.

- ◆ Sesler ve Videolar, eğitim sağlayıcısı tarafından geliştirilebilir veya internet ortamından da alınabilir (elbette telif hakkına dikkat ederek). Çoğu ÖYS, yalnızca bağlantıyı adresini ekleyerek derse bir ses veya video ögesi yerleştirmeye izin verir.

Medya tasarımı yapılırken 4 özellik dikkate alınmalıdır:

- Basitlik: Her seferinde tek bir fikre odaklanın
- Uzunluk: Dikkati en üst düzeye çıkarmak için videoları 3-4 dakika uzunluğunda tutun
- Gerçeklik: Mümkün olduğunca gerçek hayattan örnekler kullanın
- Kalite: Medya içeriklerinin görsel ve içerik anlamında kalitesine dikkat edin.

Grafik ve görsellerde de olduğu gibi, ses ve video sadece ilgili ve gerekli olduğunda kullanılmalıdır, örneğin sadece bir öğretmenin konuştuğunu gösteren videolar ilgi çekici olmayabilir. Ses ve videolar kısa olmalıdır (sadece ses içeriği varsa daha da kısa olmalıdır); aynı anda birden fazla ses ögesi dikkat dağıtıcı olabilir (ayrıca kursunuzu duyma engeli olan bireyler için tasarladıysanız, dersleri de buna göre düzenlemelisiniz).

Dersin genel yapısını kontrol edin

Genellikle kurs içeriğinin oluşturulmasında birden fazla kişi yer alır ve bu durum, kursun genel uyumuna ve tutarlılığına zarar verecek şekilde farklı bölümlerin farklı tarzlara sahip olmasına neden olabilir. Bunu engellemek için koordinatör; yazım stili, dersin uzunluğu, eklenebilecek çizelge veya grafik türleri hakkında kısa bir yönergenin yanı sıra derslerin oluşturulmasına yönelik bir şablon hazırlayıp sunabilir.

İçerik, ilgili kişiler tarafından geliştirildikten sonra, içeriğin, yapının tutarlılığından tek bir kişi sorumlu olmalıdır (içerik tek bir elden çıkmış gibi görünmelidir). Eğitim Tasarımcısı, konu uzmanlarından biri olabilir. Bu aşamadaki içerik kelime işlemcisi (word programı vb.), sunum programı veya benzeri başka bir araçla yazılabilir.

4. Adım - Ünite sonu değerlendirmeler ekleyin

Değerlendirme yöntemlerinin, öğrenme hedeflerinde ifade edilen kazanımlara ve öğrenme konularına yönelik olduğundan emin olunmalıdır. Değerlendirmeler, öğrencilerin derste dikkatlerini toplamalarına yardımcı olur.

Kullanabileceğiniz birçok çevrim içi test türü vardır ve bunların pek çoğu ÖYS platformlarına eklenebilir (embedding). Aşağıda en yaygın çevrim içi test türlerinin bir listesi bulunmaktadır:

- Doğru / yanlış soruları
- 1. Tip Çoktan seçmeli sorular (Tek doğru cevaplı)
- 2. Tip Çoktan seçmeli sorular (Birden fazla doğru yanıt içeren testler, örneğin 10 seçenek arasından 4 tanesi doğru cevaptır, öğrenciden doğru olanları işaretlemesi istenir)
- Görsel seçim (IQ testlerinde daha çok tercih edilir)
- Kelime eşleştirme
- Cümle tamamlama
- Boşluk doldurma
- Sıralama (büyükten küçüğe vb.)

Ders sonu değerlendirmelerde dikkat etmeniz gerekenler şunlardır:

- Sorular, kapsadıkları modül/bölüm/kurs/ders için belirtilen öğrenme hedeflerine ulaşıp ulaşılmadığını test etmelidir.
- Sorularda çift olumsuz yargılardan kaçınılmalıdır. (örn: Hangisi motivasyonu artırmayan faaliyetler arasında sayılamaz)
- Teste dair bilgiler açıkça belirtilmelidir (örneğin her sorunun puanı, yanlışın doğruyu götürmediği, puanların ders notuna yansımayaacağı vs.)
- Testler her dersten, bölüm veya üniteden sonra, hatta kurs sonunda tek bir değerlendirmeden sonra yapılabilir. Aşırıya varmamak kaydıyla sınavlar ne kadar çok olursa, öğrenciyi sürecin içinde tutmanız o ölçüde kolaylaşır.

- Değerlendirmelerin tek seferlik olmaması, düşük puan alanların tekrar teste girebilmesi mümkün olmalıdır.
- Mümkünse, test veya değerlendirmeden sonra öğrencilere geri bildirim sağlanmalıdır.

5. Adım - Kurs içeriğini e-Öğrenme platformuna yükleyin

Genel kurs içeriği geliştirildikten sonra ayrıntılı bir yazım, stil, dilbilgisi kontrolü yapılır, (ayrıca çeviri yapılması gereken durumlarda mümkünse ikinci bir göz tarafından çeviri kontrolleri ve okuma yapılmalıdır) ardından kurs bir e-Öğrenme platformuna veya ÖYS'ye yüklenir (2. Adımda teknoloji konusunda buna dair öneriler sunulmuştur). Platforma bağlı olarak, içerikleri bazı durumlarda üzerinde değişiklik yapılmadan dahi Learnpress ortamına ekleyebilirsiniz.

Bu aşamada, platformun işlevselliğini, kullanılabilirliğini ve içeriklerin kolay öğrenilebilir olduğunu kontrol etmek önemlidir. Bu bağlamda, geçerliliğinin sağlanması için hedef kitleyi temsil eden bir grup katılımcıyla beraber pilot uygulama yapılması özellikle tavsiye edilir.

Kursun uygulanması ve değerlendirmesinde sadece bireylerin düzeylerini değil, aynı zamanda kursun genel kalitesini, anlaşılmasının kolay olup olmadığını, öğrenme hedeflerini karşılayıp karşılamadığını, sunum şeklinin açık olup olmadığını da anlayabilirsiniz. Ayrıca, pilot uygulama katılımcılarından, genellikle yapılandırılmış formlar yoluyla (anketler, likert tipi ölçekler, tutuma dair değerlendirmeler) kurs ve öğrenme deneyimleri hakkında geri bildirim vermeleri istenebilir.

Son olarak, sadece şablonların değil, tüm kurs içeriği ve değerlendirme türlerinin seçilen ÖYS veya e-Öğrenme platformuna entegre edilebilir olduğundan ve öğrencilerin teknik sıkıntılar ile karşılaşmayacağından emin olun ve gerekli önlemleri alın. Bu uygulamaları ne kadar erken yaparsanız, içeriği platforma entegre etmeniz de o kadar kolaylaşacaktır.

6. Adım - Kurs hizmetine erişim ve kursun değerlendirmesi

Kursa başlama vakti geldi!

Bu adımda, e-Öğrenme kurslarına erişim sağlamanın yolları, farklı kurs tiplerine uygun iletişim araçları ve öğrencilerin tepkilerinin ölçülmesi, öğrenme deneyimleri, öğrenci davranışları ve kurs sonuçlarının değerlendirmesini ele alacağız.

Kursa erişimin sağlanması

E-Öğrenme süreci öğrenci ve öğretmen rollerinde değişiklikler gerektirmektedir. Öğretmenler, öğrencilere öğrenme deneyimleri için daha fazla seçenek ve sorumluluk vererek öğrenmeyi kolaylaştırabilir ve öğretmen rolünün yanında koç, akıl hocası, danışman rolü alabilir. Öğrenciler ise öğrenme sürecinde aktif olarak yer alırlar, içerik üretebilir ve paylaşabilir, bazen sürece kendi alanlarının uzmanı olarak katılabilir ve bu sayede başkalarıyla iş birliği içinde öğrenme faaliyetlerine katılırlar.

Kursun sunumu, video/sesli konferans veya bir dizi e-posta vasıtasıyla, eğitmenin kurs hedeflerini ve gündemini tanıttığı bir başlangıç etkinliği ile başlayabilir. Öğrencilerin birbirlerini tanımalarına ve ilişki kurmasına yardımcı olmak ve ayrıca öğrenme platformunu tanımayı kolaylaştırmak adına etkileşimli bir grup etkinliği de düzenlenebilir. Öğretmen veya kursu düzenleyen kişi tercihlerine bağlı olarak bu etkinlikler atlanabilir (Şekil 4'te yeşil renkle gösterilmiştir).

ŞEKİL 4. KURS SUNUMU VE DEĞERLENDİRME DÖNGÜSÜ

Kaynak: Kurum tarafından geliştirilmiştir.

Bu iki (yukarıda yeşil renkle belirtilen) aktiviteden sonra, genellikle günlük veya haftalık olan öğrenme döngüsü başlar. Bundan sonra, kurs yapısına bağlı olarak, her dersin/bölümün/ünitenin sonunda kısa bir test yapılabilir; çoğu kurs ek olarak son aşamada uygulanan bir final değerlendirmesi içermektedir. Öğrencilerle son bir geri bildirim veya değerlendirme toplantısı düzenlemeniz tavsiye edilir, bu dönütler sonucunda kursu iyileştirmek için bazı öneriler, tavsiyelere ulaşabilirsiniz.

Kursun yürütülmesi eşzamanlı veya eşzamanlı olmayan bir şekilde veya ikisinin karışımı halinde sağlanabilir:

- Eşzamanlı e-Öğrenme gerçek zamanlı olarak gerçekleşir; e-Öğrenme için eşzamanlı iletişim araçlarına örnek olarak sohbet ve anlık mesajlaşma, video veya sesli konferans, canlı web yayını, akıllı tahta ve ekran paylaşımı, araçlar, yoklama alma vb. verilebilir. Bu tür araçlar, öğrenciler ve/veya kurs eğitimcisi arasında daha yüksek düzeyde etkileşim ve anında geri bildirim sağlar.
- Eşzamanlı olmayan e-Öğrenme zamandan bağımsızdır; e-Öğrenme için eşzamanlı olmayan iletişim araçlarına e-posta, tartışma forumları, blog, wiki, web yayını vb. örnek olarak verilebilir. Bu tür araçlar, öğrenen açısından daha fazla zaman ve yansıtma faaliyeti gerektiren etkinlikler için daha uygundur.

Kursun değerlendirilmesi

Kurs değerlendirmesi, kurs içeriğinin ve öğretim stratejisinin kursun amaç ve hedeflerine ulaşmak için uygun olup olmadığını kontrol etmeyi ifade eder. Değerlendirilebilecek birçok unsur vardır, hangilerinin nasıl değerlendirileceği kurs tasarımcısına bağlı olarak değişebilir.

Burada değerlendirilebilecek dört ana unsurdan bahsedeceğiz. İlk iki unsur kursun yürütülmesi sırasında, son iki unsur kursun tamamlanmasından bir süre sonra tam olarak anlaşılabilir.

- Öğrencilerin öğrenme düzeyi. Öğrencilerin dersin başında önerilen öğrenme hedeflerine ulaşip ulaşmadıklarını, ne ölçüde ulaştıkları ya da ulaşamadıkları durumda bunun nedenlerini belirleyebilmeyi içermektedir. Öğrenme düzeyini değerlendirmek için aşağıdaki hususları dikkate almak önemlidir:

- Değerlendirme testleri: Öğrencilerin öğrenme düzeylerini değerlendirmek için en yaygın araçlar, kurs sırasında ve sonunda yapılan sınavlar ve değerlendirme testleridir.
- Ön koşul testleri: Bu testler, öğrencilerin derse katılabilmek ve dersin doğru anlaşılması için gereken minimum bilgi veya beceriye sahip olup olmadığının anlaşılması için kullanılır. Bu tür testler nispeten daha az yaygındır. (örn: yetenek sınavları)

Öğrenme hedeflerine ulaşılamaması durumunda, kurs tasarımcısının şu sorulara cevap araması tavsiye edilmektedir:

- Öğrenciler, kursa katılmak için gereken minimum bilgi veya beceriye (hazırbulunmuşluk seviyesine) sahip miydi?
 - Ders içeriği uygun muydu?
 - Öğretim stratejisi, örneğin öğrencilerin motivasyon düzeyini yükseltmek için uygun muydu?
 - vb.
- Öğrencilerin e-Öğrenme kursuna dair görüşleri. Öğrencilerin ders boyunca hangi durumlara nasıl tepki verdiklerini, örneğin ders sırasında aktif bir katılımın olup olmadığını, öğrenci-öğrenci ve öğrenci-öğretmen arasında beklenen etkileşimin olup olmadığını, öğrenci memnuniyetlerini, beklentilerinin ne ölçüde karşılandığını vb. tespit etmek anlamına gelir. Bunu ölçebilmek için anketler, araştırmalar ve odak grup toplantıları yapabilirsiniz.
 - Davranış değişimi. Bazı kurslarda, kursta öğrenilenlerin iş ortamına veya günlük yaşama transfer edilmesini gerektiren davranış değişimleri hedeflenebilir. Bu hedeflere ulaşılma durumu, kurs sonrası öğrencilerle temasa geçerek anlaşılabilir.
 - Etki. Davranış değişiklikleri yoluya öğrencilerin iş veya özel yaşamlarında ya da aile ortamında gözlenebilen etkiyi ifade eder. Örneğin: işlerinin kalitesinin artması, daha iyi çalışma/aile ortamı, özgüven artışı vb.

Sonuç

e-Öğrenme, örgün veya gayri resmi tüm seviyelerde eğitim için benzersiz fırsatlar sunar, daha ucuz olduğu için daha fazla insan için erişilebilir kılar, öğrencilerin kendi hızında öğrenmesine imkan verir, çok dilli olma seçeneği sunar, yer ve zaman sınırlamalarını ortadan kaldırır. Mevcut eğitimin ve öğretmen-öğrenci yakınlığının faydaları yadsınamaz, ancak gerekli durumlarda , e-Öğrenme, hem öğrenenler hem de eğitim sağlayıcılar için çok çeşitli olanaklar sunmaktadır..

21

Bu kılavuzda, e-Öğrenme kurslarının tasarımı, geliştirilmesi, sunumu, öğrencilere ulaştırılması ve değerlendirilmesi için basit ve uygulanmasının kolay olması için altı adımda ele alınmıştır. E-Öğrenme kursları hakkında daha fazla bilgi edinmek isteyenler için, bu kılavuzun sonunda, gözden geçirilmesi tavsiye edilen ek kaynakların ve yararlanılan kaynakların bir listesi sunulmuştur.

Kavramlar

- Eşzamanlı olmayan e-Öğrenme öğrencilerin dilediği zamanda, mekanda içeriğe erişebildiği bir e-Öğrenme etkinliğidir. Örnekler: e-posta, tartışma forumları, blog, wiki, web yayını vb.
- Kurs yazım aracı (authorware) çevrim içi kurslar geliştirmek için kullanılan bir yazılımdır.
- Harmanlanmış öğrenme, belirli bir hedef kitle için uygun bir eğitim programı oluşturmak için farklı eğitim ortamlarını (farklı teknolojiler, etkinlikler ve ortamlar) birleştirerek yapılan öğrenme faaliyetleridir.
- Eğitim içeriği, bir kurs yazım aracı kullanılarak geliştirilen çevrim içi kurs içerikleridir.
- e-Öğrenme, öğrenme sürecini, teknolojiyi kullanarak zaman ve mekandan bağımsız hale getiren bir öğrenme modelidir.
- Öğrenme Yönetim Sistemi (ÖYS), genellikle merkezi bir sunucuda barındırılan, çevrim içi eğitim ve takip süreçlerinin otomatik olarak yapılmasını sağlayan yazılımlardır.
- Çevrim içi Öğrenme, öğrenme faaliyetleri için çevrim içi araçların kullanımını ifade eder. Öğrenci-öğretmen arasındaki mekân farkı önemsizdir.
- Prototip, geliştirilen e-öğrenme ortamının paydaşların onay ve görüşünü almak amacıyla yapılan örnek modelidir.

- Ders planları, ders yapısını ve derse dair ayrıntılı bilgileri gösteren bir belgedir: metin, şekil, tablo, grafik, ses, video, infografik vb. bileşenler içerebilir.
- Eşzamanlı e-Öğrenme, öğretmen ve öğrenci arasında gerçek zamanlı olarak gerçekleşen e-Öğrenme etkinliğidir. Örnekler: anlık mesajlaşma, video veya sesli konferans, canlı web yayını, akıllı tahta uygulamaları vb. örnek olarak verilebilir.

Ek Kaynaklar

Genel olarak e-Öğrenme hakkında

<https://elearningindustry.com/>

<https://elearningindustry.com/the-ultimate-elearning-course-design-checklist>

https://www.researchgate.net/publication/332706028_A_proposed_model_for_designing_E-learning_courses

<http://www.ijeeee.org/Papers/218-ET048.pdf>,

<https://istanbulbogazicienstitu.com/e-ogrenme-nedir> (Türkçe)

https://online.ankara.edu.tr/pluginfile.php/7999/mod_resource/content/2/konu-1-1.pdf (Türkçe)

e-Öğrenme kursları için amaç ve hedeflerin nasıl yazılacağı hakkında

<https://elearningindustry.com/how-to-write-aims-and-objectives-for-elearning-courses>

<http://w3.balikesir.edu.tr/~aturer/opdnotlar.html> (Türkçe)

e-Öğrenme için ders planı şablonları

<https://elearningindustry.com/free-storyboard-templates-for-elearning>

<https://www.etkinlikpaylas.com/evrak-cantam/bos-gunluk-ders-plani-ornegi-word.html> (Türkçe)

Çeşitli Öğrenme Yönetim Sistemleri (ÖYS) arasında yapılan bir karşılaştırma

<https://www.goodfirms.co/blog/best-free-open-source-LMS-Software-solutions>

<https://ogem.atauni.edu.tr/2020/05/07/ogrenme-yonetim-sistemleri/#page-content> (Türkçe)

Multimedya tasarım ilkeleri hakkında

https://wiki.ubc.ca/Documentation:Design_Principles_for_Multimedia

<https://kbreminoglu.wixsite.com/kubra/post/%C3%A7oklu-ortam-tasar%C4%B1m-i-%CC%87lkeleri> (Türkçe)

Kaynakça

23

"eLearning Course Guide: The Top 10 tips for creating better eLearning courses" (2013) eLearning Industry, <https://elearningindustry.com/awesome-e-learning-course-guide> (last consulted: 17 September 2020)

"Guidelines for the development of online courses" (2019), ICAO, https://www.icao.int/NACC/Documents/Meetings/2019/CATCWG5/Guidelines%20for%20the%20Development%20of%20Online%20Courses_V1_Feb2019.pdf (last consulted: 17 September 2020)

"E-learning methodologies. A guide for designing and developing e-learning courses" (2011), FAO, <http://www.fao.org/3/i2516e/i2516e.pdf> (last consulted: 17 September 2020)

"eLearning best practices", Elucidat, <https://www.elucidat.com/elearning-best-practice/> (last consulted: 17 September 2020)

"How to Create an Online Course – A Complete Guide to the Development Process" (2020), iSpring, <https://www.ispringsolutions.com/blog/how-to-create-online-course> (last consulted: 17 September 2020)

"Information and communication technologies in teacher education. A planning guide" (2002) UNESCO, <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000129533> (last consulted: 17 September 2020)